

DOI: 10.11136/jqh.1210.02.04

SCIENTIFIC ASSIMILATION IN THE INTERPRETATION OF THE QUR'ĀN: AN APPROACH TO ZAGHLŪL EL-NAJJĀR'S WORK ENTITLED "TAFSĪR AL-AYAH AL-KAWNĪYYAH FĪ AL-QUR'ĀN AL-KARĪM"

"APLIKASI ELEMEN SAINTIFIK DALAM TAFSIR AL- QUR'ĀN: SATU PENGAMATAN AWAL TERHADAP MANHAJ ZAGHLŪL EL-NAJJĀR DALAM "TAFSĪR AL- AYAH AL-KAWNĪYYAH FĪ AL-QUR'ĀN AL-KARĪM"

Selamat Bin Amir*
Mohd Murshidi Mohd Noor*
Ahmad Bazli Ahmad Hilmi*

Abstract

The advancement of science and technology which has been in par with the urbanization of knowledge requires a precise analysis by Muslims in order to have a better understanding of Maqāsid of al-Qur'ān. Thus, the manhaj has been introduced by Prof. Dr. Zaghlūl el-Najjār through his scientific interpretation technique; it can also be found in his work Tafsīr al-Ayah al-Kawniyyah fī al-Qur'ān al-Karīm which has brought about such a sound impact in the comprehension of bait tauhidik (tauhidic verses). Through the method of scientific data analysis, he tried to study the Qur'ānic verses, in particular al-kawniyyah verses, which they comprise various aspects of creation of the universe, human health and creation. In addition to Najjār's scientific arguments, the application of classical method in explaining the Qur'ānic verses was also highlighted in his work (particularly in the textual understanding of the Qur'an). Hence, this article focuses on Zaghlūl al-Najjār's methodology in his reputed work of Tafsīr al-Ayah al-Kawniyyah fī al-Qur'ān al-Karīm.

Keywords: Islamic Science, Zaghlūl el-Najjār, Tafsīr al-Kawniyya, Ijāz 'Ilmi

* Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, 50603, Kuala Lumpur

Pengenalan

Realiti kini menunjukkan bahawa perkembangan ilmu pengetahuan sejajar dengan realiti semasa. Hal ini dapat dilihat melalui anjakan dalam pola berfikir masyarakat pada hari ini yang terhasil melalui dua motif yang utama¹ iaitu; *Pertama*, perolehan pengetahuan hasil daripada pengalaman, iaitu diperolehi begitu sahaja, tanpa motif tertentu. *Kedua*, pengetahuan yang didasari motif ingin tahu melalui proses analisis yang didasari ilmu teori dan dikembangkan berdasarkan ilmu praktikal yang berterusan.

Bertitik tolak daripada dua motif utama ini, maka lahirilah pelbagai konsep ilmu pengetahuan. Sebagai contoh konsep ilmu dalam optik Islam berkembang hasil daripada dua asas yang merupakan emperik utama iaitu al-Qur'ān dan al-Hadith². Berbeza dengan konsep ilmu pengetahuan yang diutarakan oleh para sarjana Barat iaitu berorientasikan kerationalan semata-mata dan ianya adalah merupakan satu-satunya kaedah untuk mengetahui kebenaran.³ Hal ini sama sekali bertentangan dengan tradisi keilmuan Islam yang bertunjangkan tauhid, yang mana Islam sama sekali tidak menentang dekorasi keilmuan yang memberikan input yang bersifat *competitive excellence*, malah galakan untuk terus mentaakul, mentadabbur dalam pelbagai dimensi sangat digalakkan bertujuan untuk memperolehi fakta yang absah dan sebagai kontribusi untuk menyelesaikan masalah sejagat.⁴

Inilah yang telah diungkapkan oleh Zaini Ujang melalui petikan daripada Jonathan Lyons dalam bukunya berjudul *The*

¹ Menurut Ahmad Tafsir, bagaimanapun kaedah dalam memperolehi ilmu pengetahuan ianya adalah bertitik tolak daripada sikap ingin tahu yang sudah *built-in* dalam penciptaan manusia. Lihat hasil karya Ahmad Tafsir, *Filsafat Pengetahuan Islami, Pandangan Keilmuan UIN, Wahyu Memandu Ilmu* (Bandung: Universitas Islam Negeri Sunan Gunung Djati Bandung, 2006) 18.

² Sidek Baba, *Memahami Konsep Penguasaan Ilmu Pengetahuan: Ke arah Ummat Hadhari* (Kuala Lumpur: Yayasan Ilmuan, 2010) 168-169.

³ Ziauddin SarDār telah menjelaskan dengan terperinci konsep ilmu Islam dalam optik Islam dan Barat, beliau telah membuat 15 perbandingan antara konteks pengetahuan Islam dan Barat. Lihat Ziauddin Sardar, *Explorations In Islamic Science* (London and New York: Mansell, 1989) 95-97.

⁴ Alias Azhar, *Peranan Pemikiran Saintifik Dalam Pembinaan Hukum Islam Semasa di Malaysia* (Kerta Kerja Prosiding Seminar Hukum Islam Semasa Peringkat Kebangsaan pada 28-29 September 2005, Universiti Malaya Kuala Lumpur, 2005) 1-10.

House of Wisdom: How the Arabs Transformed Western Civilization yang menyatakan bahawa kecemerlangan berfikir intelektual Islam dalam pelbagai bidang telah memberikan sumbangan yang besar dalam perkembangan ilmu pengetahuan dan kesejahteraan sejagat.⁵ Justeru situasi ini menunjukkan bahawa pola berfikir sarjana Islam terdahulu bukan sahaja berteraskan ilmu teori malah bersifat praktikal bertujuan menghasilkan penemuan yang lebih autoriti sejajar dengan perkembangan semasa. Inilah yang cuba diungkapkan oleh *Hujjah al-Islam* Al-Ghazali menerusi karyanya *Ihya' 'Ulumuddin* yang menyebut bahawa tuntutan terhadap umat Islam agar menguasai ilmu *Syar'iyah* dan *Ghair Syar'iyah* Manakala Ibn Khaldun pula mentakrifkannya sebagai *al-Ulum al-Naqliyyah* dan *al-Ulum al-'Aqliyyah*.⁶

Islamisasi Sains

Kita tidak menafikan kewujudan istilas sains ini dikembangkan melalui peradaban Barat sekitar empat kurun yang lalu. Nama-nama terkenal seperti Nicolaus Copernicus (1473-1543), Francis Bacon (1561-1629), Kepler, Galileo (1564-1642), Isaac Newton dan ramai lagi mewarnai kegemilangan sains Barat.⁷ Walaupun Islam sebenarnya adalah peneraju utama kepada penemuan saintifik sebelum wujudnya peradaban sains Barat. Berbangga dengan kemajuan sains Islam lampau tidak memadai jika dilihat kepada

⁵ Zaini Ujang, *Menghayati Budaya Ilmu, Universiti Teknologi Malaysia* (Penerbit UTM, 2009) 14. Lihat juga Jonathan Lyons, *The House of Wisdom: How the Arabs Transformed Western Civilization* (London New York and Berlin: Bloomsbury Publishing, 2010) 55-57.

⁶ Konsep yang cuba dibawa oleh Imam al-Ghazali dan Ibn Khaldun ini merupakan konsep ilmu yang integral dan holistik dalam kerangka tauhid yang mana meNurut Ismail al-Faruqi sebagai esensi peradaban Islam yang menjadi penyatu pelbagai bidang lapangan ilmu yang pernah diterima Islam dari luar. Lihat Nanat Fatah Natsir, *Merumuskan Landasan Epistemologi Pengintegrasian Ilmu Qur'aniyyah dan Kauniyyah* dalam *Pandangan Keilmuan UIN, Wahyu Memandu Ilmu*, (Bandung: Universitas Islam Negeri Sunan Gunung Djati Bandung, 2006) 1. Penekanan terhadap ilmu dapat dilihat melalui perbincangan dibawah tajuk khas yang dibincangkan secara panjang lebar oleh Imam al-Ghazali di dalam karya beliau. Lihat Ghazali Muhammad, *Mukhtasar Ihya' 'Ulumuddin*, Irwan Kurniawan, (Terj.), *Mutiara Ihya' Ulumuddin* (Bandung: Penerbit Mizan, 2008) 23-40.

⁷ Shabeer Ahmad, *Development of Science and Technology in Islamic History* (Riyadh: Dar al-Salam Publisher, 2008) 10.

perkembangan intelektual semasa. Hal ini kerana istilah sains masa kini sudah tidak seperti zaman kegemilangan sains garapan ulama Islam silam. Ianya dapat dilihat apabila pemisahan total elemen intelektual dan elemen spiritual dalam membangunkan peradaban manusia yang dilpeloporti golongan sekularisme.⁸

Tiada siapa menafikan bahawa manusia memerlukan sains dan teknologi untuk melestari dan membangunkan alam ini. Hanya manusia sahaja yang mampu berpotensi membangunkan sains dan teknologi, kerana mereka sahajalah yang mampu untuk memahami tabii alam ini secara terbatas. Kebolehan mereka memahami alam secara saintifik, sistematik, mantik, objektif dan kemudiannya sains dan teknologi itu sendiri memungkinan mereka mentadbir alam ini dengan baik.

Etika berfikir berpaksikan saintifik amat perlu untuk memahami sebahagian fenomena alam, namun sanjungan yang terlalu tinggi kepada sains semata-mata menyebabkan ilmu ini mendominasi segala aspek kehidupan manusia kini. Segala disiplin ilmu termasuk ilmu sains sosial dan kesusasteraan perlu dijelaskan melalui pendekatan saintifik sekiranya ingin diterima secara sejagat. Seheinggakan ilmu yang bersifat keagamaan dan budaya juga perlu dijustifikasikan secara saintifik sekiranya ingin diterima secara global. Hakikat inilah yang menyebabkan masyarakat mengabaikan ajaran agama, budaya, adat resam dan tatasusila kehidupan seharian yang akhirnya menghasilkan mereka yang berfahaman *saintisme*⁹. Iaitu menjadikan sains sebagai ideologi dan matlamat utama hidup mereka sehingga melahirkan insan yang buta agama, dan kabur tentang matlamat hidup, meruntuhkan

⁸ Louis Leahy, *Jika Sains Mencari Makna* (Yogyakarta: Penerbit Kanisius, 2006) 70.

⁹ Istilah ini wujud bermula apabila berlaku pertentangan berkenaan teori bumi berputar pada atas paksinya dan bumi sebagai pusat alam yang dipeloporti oleh falsafah Yunani iaitu Pythagoras. Teori ini dianggap oleh pihak gereja sebagai satu dogma agama, akhirnya berlaku perselisihan antara intelek (ahli sains) Barat dengan gereja sebelum zaman Renaissance. Pertentangan ini melahirkan fahaman sekularisme di Barat yang memisahkan sains daripada agama gereja. Situasi lebih buruk apabila pemisahan total dilakukan oleh golongan saintisme yang memusuhi semua agama kerana mereka beranggapan agama tidak memiliki kesepadanan dengan akal yang kritis dan sains. Louis Leahy, *op. cit.*, h. 70. Bertens, *Panorama Filsafat Moden*, (Jakarta: Penerbit Teraju, 2006) 23. Lihat juga Reza A.A, *Filsafat dan Sains; Sebuah Pengantar* (Jakarta: Penerbit Grasindo, 2008) 297.

kesucian agama, institusi sosial, rumah tangga, adab tatasusila dan kemusnahan alam sekitar. Inilah akibat apabila sains dibangunkan tanpa agama, tanpa nilai-nilai keinsanan yang murni menyebabkan mereka buta. Albert Einstein sendiri pernah menyatakan:

"science without religion is lame, religion without science is blind"

Maksudnya: Agama tanpa sains adalah buta, sains tanpa agama adalah tempang.¹⁰

Justeru dalam menelusuri cabaran millennium kini, ilmu yang disebut ilmu *ghair syar'iyah* dan *al-Ulum al-Naqliyyah* perlu diolah dan diinterpretasikan dengan perkembangan ilmu Islam semasa. Adaptasi perkembangan sains dan teknologi dalam konteks pendidikan *islamic studies* perlu diasimilasi dengan keperluan masyarakat kini¹¹. Dengan berpaksikan sumber utama iaitu al-Qur'an dan al-Hadith¹², penggembelangan usaha yang dinamik dalam memahami ayat-ayat tauhid amat perlu agar mampu mendepani cabaran yang bersifat multi-dimensi demi menyerlahkan kesyumulan, keuniversalan dan kefleksibelan ajaran Islam.¹³ Hal ini adalah disebabkan permasalahan yang lebih kompleks yang berlaku dalam pelbagai aspek dalam masyarakat

¹⁰ Albert Einstein, *Albert Einstein, On Cosmic Religion and Ather Opinions and Aphorism* (New York: Dover Publication Inc., 2009) 43. Lihat juga Walter Isaacson, *Einstein, His Life and Universe* (New York: Simon & Schuster Publisher, 2007) 390.

¹¹ Sebagai contoh isu yang diketengahkan oleh Rew Martin dalam tulisannya, yang mana McNurut beliau kepentingan mengintegrasikan ilmu pengetahuan dan pendekatan antropologi di dalam memahami agama Islam perlu dibangunkan dalam konteks masyarakat kini agar dinamisasi kesyumulan Islam terserlah dalam semua aspek. Selain menangkis tuduhan sarjana Barat yang mengatakan Islam sebagai sebuah agama yang tidak fleksibel. Justeru pengamalan terhadap pemahaman Islam perlu lebih proaktif untuk membangunkan kerangka pemikiran saintifik Islam. Lihat Rew Martin, "Religion and development I: Anthropology, Islam, transnationalism and emerging analyses of violence against women" *Jurnal Progress In Development Studies*, V. 11, Isu 1, 2011) 69. Lihat juga Alias Azhar, *op. cit.*, h. 7.

¹² Berbeza dengan perkembangan revolusi ilmu pengetahuan dalam optik Barat, yang mana tradisi keilmuan Barat berkembang selepas para saintis dan sarjana Barat memisahkan diri dari fahaman idealism agama menerusi proses sekularisasi. Alias Azhar, *op. cit.*, h 14.

¹³ Lihat Alias Azhar, *Aplikasi Elemen Saintifik Dalam Pengajian Syariah di Malaysia* (Tesis Ph.D Jabatan Fiqh & Usul, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya, Kuala Lumpur, 2007) 1.

mendorong para sarjana untuk lebih berfikir efisien, kreatif, kritis¹⁴ dan proaktif dalam menyelesaikan isu tersebut,¹⁵ tanpa mengabaikan sumber yang *ma'thur*, disinilah penulis melihat kepentingan sebenar di dalam pengolahan maksud tersirat al-Qur'an berlandaskan situasi masyarakat kini yang lebih bersifat saintifik. Jika dahulu, tradisi keilmuan para sarjana dan ulama silam lebih cenderung menterjemahkan al-Qur'an secara *Ma'thur*, *Ra'yi* dan *Isyari* berdasarkan situasi pada ketika itu, maka satu pendekatan baru amat perlu dalam memahami konteks al-Qur'an selaras dengan perkembangan kini. Iaitu menggabung jalin sains dan teknologi dalam memahami al-Qur'an. Tidak mengimani olahan sains Barat, sebaliknya melakukan telahan dan anjakan paradigma terhadap penemuan saintifik untuk diislamisasikan mengikut acuan Islam yang bersifat *ta'abbudi* dan tauhid.¹⁶

Iniilah diantara usaha ulama' kini antaranya Prof. Dr. Zaghlul al-Najjar¹⁷ yang telah dilakukan dan cuba diketengahkan kepada

¹⁴ Pemikiran kritis banyak dibincangkan oleh ramai ilmuan khususnya dikalangan warga pendidik samada daripada ilmuan Islam dan Barat. Ia adalah salah satu dari dua aspek pengajian neurosains: pemikiran kritis dan kreatif. Dua aspek pengajian ini adalah sebahagian daripada operasi kognitif yang digunakan oleh manusia untuk mencari sesuatu makna. Roger Sperry dan Ornstein mendapati bahawa otak manusia terbahagi kepada dua bahagian iaitu Hoka (Hemisfera otak kanan) dan Hoki (Hemisfera otak kiri). Kedua-duanya memainkan peranan penting dan perzeaan ialah Hoki berfungsi menghasilkan pemikiran saintifik bercorak kritis dan Hoka pula menghasilkan pemikiran kreatif. Lihat Mohd Fauzi Hamat, *Penerepan Pemikiran Kritis Menerusi Silibus Pendidikan Islam, Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM): Kajian di SMKA Negeri Melaka* (Jurnal Afkar Jabatan Akidah & Pemikiran Islam, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya. Bil. 8, Terbitan April 2007) 209.

¹⁵ Situasi ini juga turut disentuh oleh Rosnani Hashim dalam pendahuluan karyanya. Lihat Rosnani Hashim, *Educational Dualisme In Malaysia* (Kuala Lumpur: Oxford Unibersity Press, 1969) 1-3.

¹⁶ Alias Azhar, *op.cit.*, h. 2. Lihat juga ulasan Dr. Muhammad Sayyid Tantawi berkenaan adab berdialog tentang al-Qur'an al-Karim. Muhammad Sayyid Tantawi, *Adab al-Hiwar fi al-Islam*, Mohd Nor Mamat (terj.) *Adab Dialog Dalam Islam* (Kuala Lumpur: Institut Terjemahan Negara Malaysia Berhad, 2008) 158-170.

¹⁷ Ketokohan beliau terserlah dengan terhasilnya satu laman web iaitu <http://www.elnagarzr.com> yang memuatkan hampir keseluruhan karya beliau samada penulisan makalah, buku, jurnal, petikan akhbar. Walaupun bidang kepakaran beliau lebih menjurus kepada aspek geologi (micropalaeontology), namun ketokohan beliau terserlah apabila mampu menghasilkan pelbagai kajian yang berbentuk I'jaz 'Ilmi (menggabung jalin penemuan saintifik dan ilmu al-Qur'an). Sebagai contoh dalam laman sesawang <http://www.sunni-news.net> bertarikh 11 Oktober 2011, beliau

masyarakat untuk memahami kepentingan isi kandungan al-Qur'an melalui pendekatan saintifik. Beliau bukan sahaja dikenali dikalangan sarjana Islam kini, malah turut terkenal di rantau Eropah kerana telah banyak memberikan sumbangan dalam aspek pemikiran saintifik al-Qur'an¹⁸.

Melalui sebuah karyanya yang agung yang berjudul *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Qur'an Al-Karim*, penulis akan cuba meninjau metodologi dan pendekatan yang beliau gunakan di dalam menjelaskan isi kandungan al-Qur'an berdasarkan penemuan saintifik di bawah tajuk kajian yang berjudul *Aplikasi Elemen Saintifik Dalam Tafsir Al-Qur'an: Satu Pengamatan Awal Terhadap Manhaj Zaghlul El-Najjar Dalam Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Qur'an Al-Karim*.

Zaghlul El-Najjar Sebagai Ikon *Mufasssir* Saintifik Islam

Biografi

Beliau dilahirkan pada 17 November 1933 di kampung Masyal Mesir dan membesar di dalam sebuah keluarga yang mementingkan pendidikan agama. Kemampuan beliau terserlah sejak dari kecil

telah dinobatkan sebagai *Islamic Scholar* yang unggul dalam mengadaptasi ilmu saintifik ke dalam lapangan Tafsir al-Qur'an. Penghargaan ini adalah merupakan salah satu pencapaian yang selayaknya memandangkan pemilihan tokoh yang termasuk di dalam senarai Islamic Personalities menerusi laman web ini adalah berdasarkan kriteria yang ketat. Lihat laman sesawang http://www.sunni-news.net/en/articles.aspx?selected_article_no=13445, bertarikh 10 Oktober 2011. Lihat juga <http://www.elnaggarzr.com>.

¹⁸ Jika diteliti dalam historis Islam, istilah saintifik Qur'ani ini adalah merupakan satu istilah yang baru dalam disiplin ilmu pengajian Tafsir al-Qur'an, kemunculannya bermula apabila kecenderungan ulama untuk mengadaptasi falsafah sains Barat dalam segenap matra dan juga untuk menangkis perlecehan sarjana Barat terhadap kesyuman al-Qur'an yang merupakan sebuah wahyu yang bersifat *miracle of al-Qur'an* dan bukannya nukilan Rasulullah s.a.w. Dan perlu dilihat juga sains Islam telah cuba dihidupkan semula oleh beberapa tokoh sarjanawan dan agamawan Islam antaranya Jamaluddin al-Afghani, Muhammad Abduh, Rashid Redha, Muhammad Iqbal dan Sayyid Ahmad Khan, namun tokoh-tokoh ini lebih cenderung membahaskan falsafah sains meNurut perspektif sosialisme dan sufisme. Lihat Baharuddin Ahmad, *Falsafah sains Daripada Perspektif Islam* (Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka, 1994) xiv.

apabila mampu menghafal 30 Juzu' al-Qur'an ketika berumur 10 tahun. Kemampuannya makin terserlah apabila memperoleh sijil kelayakan dalam bidang Bahasa Arab pada tahun 1951.¹⁹ Namun minat yang mendalam dalam bidang sains dan teknologi membawa beliau untuk melanjutkan pelajaran pada peringkat *degree* pada tahun 1955 dalam bidang sains di *Kuliyyah al-'Ulum* di Universiti al-Qaherah Mesir. Kecemerlangan beliau dalam bidang sains terserlah apabila memperoleh anugerah *Mustafa Barakah* antara anugerah berprestij dalam bidang sains ketika itu.

Kemampuan beliau tidak terhenti setakat itu, apabila pada tahun 1963 beliau telah menamatkan pengajian dalam bidang PhD dibawah pengkhususan kajian Kaji Bumi dan Geologi di Universiti Walse England dan memperoleh gelaran Professor pada tahun 1972 dari Universiti Kuwait. Sehingga ke hari ini, beliau telah menghasilkan lebih daripada 150 artikel dan lebih daripada 50 buah buku yang meliputi pelbagai kajian lapangan ilmu antaranya ilmu saintifik Islam, al-Qur'an sains, sains dalam hadith, I'jaz 'Ilmi dan banyak lagi. Namun kajian yang telah meningkatkan lagi autoriti beliau sebagai saintis Islam pada abad moden ini ialah kajian yang meliputi asimilasi penemuan saintifik dalam mengintrepretasikan ayat al-Qur'an. Kebanyakan karya²⁰ yang telah terhasil melalui kajian ini bukan sahaja ditulis dalam Bahasa Arab, malah turut diterbitkan dalam Bahasa Inggeris dan Perancis. Antara karya beliau ialah :

📖 *Al-I'jaz al-'Ilmi fi al-Sunnah al-Nabawiyah*

📖 *Haqa'iq 'Ilmiyah fi al-Qur'an al-Karim : Namazij min Isharat al-Qur'aniyah ila 'Ulum al-Ard*

¹⁹ Zaghlul al-Najjar, *Tafsir Al-Ayah Al-Kawaniyyah Fi Al-Qur'an Al-Karim* (Cairo: Maktabah al-Syuruq al-Dauliyyah, Jilid 1, 2007) 9.

²⁰ Karya lain beliau ialah : *Haaza Hua al-Qur'an, Taamalat fi Kitabillah, Rasail min al-Ma', 'Ulum al-Ard fi al-Hadharah al-Islamiyyah, Suwar Min Tasbih al-Kainaat, Haqiqah al-Masih, al-Zalazil fi al-Qur'an al-Karim, Falastin Li man?, Qadiyyah al-Takhalluf al-'Ilmi wa al-Taqqi fi al-'Alam al-Islami, Qadiyyah al-I'jaz al-'Ilmi li al-Qur'an al-Karim wa Dhawabit al-Ta'amul Ma'aba, Haqaiq al-'Imiyyah fi al-Qur'an al-Karim, Naqarat fi Azimmah al-Ta'lim al-Ma'asir wa Hululiha al-Islamiyyah, al-Mafhum al-'Ilmi li al-Jabal fi al-Qur'an al-Karim, al-Qrd fi al-Qur'an, al-Sama' fi al-Qur'an, Qari'ah Sebtambar, al-Islam wa al-Gharb*. Lihat <http://www.elnaggarzr.com/index.php?cat=9&p=5> 12 Disember 2012.

☐ *Min Ayat al-'Ijaz al-'Ilmi al-Hayawan fi al-Qur'an al-Karim*

☐ *Min Ayat al-'Ijaz al-'Ilmi al-Sama' fi al-Qur'an al-Karim*

☐ *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Qur'an Al-Karim*

Kemampuan beliau bukan sahaja diiktiraf di benua Asia, malah di benua Eropah. Hal ini dapat dilihat apabila beliau telah dilantik mengetuai pelbagai sektor besar antaranya sebagai :

☐ Penasihat Pusat Kajian Robertson Britain (1963) dan Muzium Pembangunan Islam Switzerland (2001).

☐ Ahli dalam Journal of Foraminiferal Research New York (1966) dan Journal of African Earth Science (1981).

☐ Penasihat bagi Majalah Muslim di Washington (1970), Penasihat Majalah *Islamic Science* di India (1978), Penasihat Majalah al-Rayyan Qatar (1978)

☐ Antara pengasas Jabatan Geologi Universiti Malik Sa'ud (1959) dan Universiti Kuwait. (1967)

☐ Diantara pengasas *al-Haiah al-'Alamiyyah li al-I'jaz al-'Ilmi fi al-Qur'an al-Karim dan al-Sunnah al-Mutabharah* di Makkah al-Mukarramah. (1981)

☐ Pengarah Kolej Pengajian Tinggi Markfield Britain (2001)

Selain itu, hasil usaha gigih beliau dalam menterjemahkan al-Qur'an dan al-Sunnah melalui pendekatan saintifik membuahkan hasil apabila beliau telah dinobatkan sebagai penerima anugerah tertinggi kerajaan Sudan pada tahun 2005 dan anugerah berprestij ikon Islam Dubai pada tahun 2006. Usaha dakwah beliau bukan sahaja giat dijalankan melalui penulisan, malah aktif menyampaikan syarahan berkenaan kemukjizatan al-Qur'an di serata dunia. Situasi ini telah mendorong ramai dikalangan masyarakat yang menghadiri syarahan beliau memilih Islam sebagai panduan hidup.²¹

²¹ Sebagai contoh dalam sebuah syarahan di Tunisia pada 16 Julai 2011, seorang rakyat Jerman telah memeluk Islam setelah mendengar syarahan beliau. Sila Lihat rakaman tersebut; http://www.youtube.com/watch?v=kwueb8LakXE&feature=player_embedded

Pengiktirafan dunia terhadap sumbangan besar beliau dalam bidang saintifik al-Qur'ān sehingga pada hari ini meletakkan beliau sebagai Ahli Majlis Tertinggi Hal Ehwal Islam Kaherah, Mesir. Selain itu, beliau juga memegang amanah sebagai penasihat dalam Persatuan Geologi Antarabangsa seperti di Amerika, Britain, Oklohama, Mesir, London.²²

Pengenalan *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Qur'ān Al-Karīm*.

Kitab Tafsir ini telah diperkenalkan oleh Prof. Dr Zaghlūl el-Najjār dengan nama kitab *Tafsir Al-Ayah Al-Kawniyyah Fi Al-Qur'ān Al-Karīm*. Kitab Tafsir ini lebih memfokuskan kepada ayat-ayat al-Kawniyyah yang terdapat di dalam al-Qur'ān al-Karīm²³. Justeru tidak hairan jika beliau hanya membahaskan ayat-ayat yang berorientasikan ayat-ayat al-Kawniyyah yang terdapat dalam 66 buah Surah sahaja.

Melalui telahan penulis, Tafsir ini pada asasnya adalah merupakan kajian beliau yang bersifat *maudu'i*, iaitu beliau menTafsirkan ayat-ayat tertentu berdasarkan topik. Tafsir yang dijadikan kajian oleh penulis dalam makalah ini adalah merupakan Tafsir terbitan *Maktabah al-Syuruq al-Dawliyyah* yang telah diterbitkan pada tahun 2007 yang meliputi 3 Jilid secara keseluruhannya.²⁴ Keunikan Tafsir karangan Prof. Dr Zaghlūl el-Najjār ini ialah keseluruhan ayat yang diperbahaskan bukan sahaja diolah melalui analisis metodologi klasik, malah turut dimuatkan bukti saintifik semasa bagi membuktikan kesyumulan dan keautoritian al-Qur'ān dalam multi dimensi. Kehebatan beliau dalam menggabungkan ilmu *Shar'iyyah* dan *Ghayr Shar'iyyah* atau menurut Ibn al-Qayyim ilmu *al-'Ulum al-Naqliyyah* dan *al-'Ulum al-'Aqliyyah* dalam Tafsir ini meletakkan beliau sebagai pelopor dalam menerapkan data-data saintifik dalam penTafsiran al-Qur'ān.

²² Zaghlūl al-Najjār (2007), *op. cit.* h. 10-11. Lihat juga Ishak Sulaiman, *Metodologi Penulisan Zaghlūl al-Najjār Dalam Menganalisis Teks hadith Nabawi melalui Data-Data Saintifik* (Prosiding Seminar Seminar Sunnah Nabawiyah : Realiti Dan Cabaran Semasa, pada 13-13 Julai 2001, Anjuran Jabatan Al-Qur'ān & Al-Hadith Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya Kuala Lumpur, 2009) 280.

²³ *Ibid.*, h.22.

²⁴ Lihat mukaddimah Tafsir . *Ibid.*, h. 4.

Analisis Metodologi Penulisan dan Pentafsiran

Melalui pengamatan awal, penulis mendapati Prof. Dr Zaghlul el-Najjar menyusun karya beliau berdasarkan metod penulisan klasik dan moden. Manhaj dari segi penyusunan klasik yang paling dikekalkan oleh beliau ialah menyusun ayat perbahasan atau surah mengikut susunan seperti yang terdapat di dalam al-Qur'an. Bermula dengan Surah al-Baqarah (Juzu' 1) sehingga Surah al-Nas (Juzu' 30). Namun perlu diketahui bahawa pemilihan ayat perbahasan yang diketengahkan dalam Tafsir ini lebih menjurus kepada ayat-ayat al-Qur'an yang berkaitan dengan Sains Tab'i atau Sains Natural²⁵. Hal ini adalah berdasarkan bidang kepakaran utama beliau yang meliputi penemuan saintifik melalui dimensi alam semesta, penciptaan makhluk dan kesihatan. Apa yang menarik di dalam metode penulisan Tafsir ini ialah Prof. Dr Zaghlul el-Najjar hanya menTafsirkan ayat-ayat yang tertentu sahaja. Tidak membahaskan topik yang tidak berkaitan sama sekali dengan sains natural. Justeru tidak hairanlah jika dikatakan Tafsir ini merangkumi sebuah ensiklopedia Tafsir penemuan saintifik al-Qur'an terkini.

Analisis Topikal

Melalui analisis topik, penulis mendapati beliau hanya menTafsirkan ayat-ayat tertentu yang terdapat di dalam 66 buah surah²⁶ daripada 144 buah surah yang terdapat dalam al-Qur'an, hal ini adalah kerana beliau hanya membahaskan ayat-ayat yang berdimensi *al-Kawniyyah*

²⁵ Perkataan Natural berasal daripada bahasa Inggeris, nature yang bererti tabiat, fitrah, alam atau ciptaan. Manakala perkataan natural dalam bahasa Arab disebut *al-Tabi'* yang bererti alam semula jadi atau natural. Perkataan *tabi'* itu berasal daripada perkataan *al-Tab'* yang bererti membentuk sesuatu mengikut apa yang telah diciptakan oleh Allah tentang kejadian alam. Lihat Yahya Jusoh, *Pendidikan Falsafah Sains Al-Qur'an* (Kuala Lumpur: Universiti Teknologi Malaysia, 2007) 177.

²⁶ Surah tersebut ialah; *Al-Baqarah, Ali- 'Imran, Al-Nisa', Al-Maidah, Al-An'am, Al-A'raf, Al-Taubah, Yunus, Hud, Yusuf, Al-Ra'd, Al-Hijr, Al-Nahl, Al-Isra', Al-Kahf, Taha, Al-Anbiya', Al-Hajj, Al-Mu'minin, Al-Nur, Al-Furqan, Al-Naml, Al-Ankabut, Al-Rum, Luqman, Al-Sajdah, Al-Ahzab, Saba', Fathir, Yasin, Al-Safat, Al-Zumar, Ghafir, Fussilat, Al-Shura, Al-Hasyiah, Al-Ahqaf, Al-Fath, Qaf, Al-Zariyat, Al-Thur, Al-Najm, Al-Qamar, Al-Rahman, Al-Waqi'ah, Al-Hadid, Al-Thalq, Al-Mulk, Al-Haqqah, Al-Ma'arij, Nuh, Al-Qiyamah, Al-Insan, Al-Mursalat, Al-Naba', Al-Nazi'at, Abasa, Al-Takwir, Al-Infitar, al-Buruj, Al-Tariq, Al-Ghasyiah, Al-Shams, Al-Tin, Al-Alaq, Al-Qaria'h.*

sahaja. Daripada 66 surah tersebut, sebanyak 195²⁷ jumlah ayat secara keseluruhannya yang telah dibahaskan oleh beliau. Pada awal penulisan Tafsir ini, penulis mendapati Prof. Dr Zaghlul el-Najjar memulakan penulisan dengan mukaddimah²⁸ setebal 31 halaman yang meliputi perbincangan berkenaan :

- ☐ Definisi literal I 'jaz serta pembahagiannya.
- ☐ Beliau juga turut menceritakan sejarah perkembangan I 'jaz serta manhaj dalam menTafsirkan ayat al-Qur'an yang meliputi ayat-ayat berdimensi saintifik.
- ☐ Beliau juga turut menyarankan agar para ilmuan Islam khususnya melakukan anjakan dalam menTafsirkan al-Qur'an selaras dengan perkembangan semasa.
- ☐ Selain itu beliau turut membahaskan penolakan sebahagian daripada golongan yang tidak menerima al-Qur'an diTafsirkan berdasarkan optik penemuan saintifik.

Jika diteliti dalam Tafsir ini, Prof. Dr Zaghlul el-Najjar tidak menyusun ayat dalam surah mengikut topik dan tema tertentu, beliau hanya menyusun berdasarkan turutan ayat dalam surah. Justeru berdasarkan tinjauan analisis kuantitatif, penulis membahagikan tema ayat yang dipilih oleh beliau berdasarkan 3 elemen²⁹ utama iaitu:

1. Alam Semesta: iaitu ayat yang meliputi astronomi, astrologi, meteorologi, geologi dan fenomena alam seperti kejadian hari kiamat.
2. Penciptaan Manusia: ayat yang berkaitan tema ini merangkumi elemen embriologi, arkeologi, fisiologi dan genetik.

²⁷ Daripada 194 ayat tersebut, Surah al-nahl adalah merupakan surah yang paling banyak diperbahaskan iaitu berjumlah sebanyak 11 ayat secara keseluruhannya.

²⁸ Lihat Mukaddimah Tafsir Zaghlul al-Najjar (2007), *op. cit.*, h. 25-5.

²⁹ Elemen ini juga turut ketengahkan di dalam karya beliau yang lain yang cukup terkenal antaranya ialah kitab *al-I'jaz al-'Ilmi fi al-Sunnah al-Nabawiyah* yang telah diterjemahkan dalam versi bahasa melayu yang berjudul Keajaiban Sains Dalam Hadith terjemahan Nor Hasanuddin dan Faisal Salleh terbitan al-Hidayah Publication Sdn. Bhd. lihat juga Ishak Sulaiman, *op. cit.*, h. 280.

3. Kesihatan: ia merangkumi perawatan penyakit, ubat-ubatan, pemakanan dan kebersihan.

Jadual 1. Analisis Pola Penulisan Berdasarkan Tema

Tema	Bil. Ayat yang dibahaskan
Alam Semesta	159
Penciptaan Manusia	32
Kesihatan	4
Jumlah	195

Walaupun Prof. Dr Zaghlūl el-Najjār tidak menetapkan tema secara khusus di dalam Tafsīr beliau, penulis mendapati beliau telah meletakkan perbahasan ringkas di awal setiap surah sebelum beliau membahaskannya secara panjang lebar. Tujuannya adalah untuk mempermudah pembaca mengetahui secara umum perbahasan yang akan diketengahkan dalam surah tersebut.

Analisis Penafsiran

Madu Lebah

Ketika Prof. Dr Zaghlūl el-Najjār menTafsīrkan surah al-Nahl ayat 69, yang berbunyi :

﴿يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَنُهُ﴾

Maksudnya:

“(dengan itu) akan keluarlah dari dalam badannya minuman (madu) Yang berlainan warnanya...”

Beliau memulakan dengan perbahasan kalimah ‘*al-Batn*’³⁰ dalam konteks literal, hal ini menurut beliau sangat penting disamping mengekalkan metode penTafsīran klasik, tetapi menerangkan kepada para pembaca akan kepentingan memahami bahasa arab agar mampu memahami ayat al-Qur’ān dengan baik. Namun apa yang menarik, beliau turut membahaskan ayat ini dengan mendatangkan contoh madu yang berbeza berdasarkan penemuan saintifik selaras

³⁰ Lihat Tafsīr Zaghlūl al-Najjār, *op. cit.*, Juz 1, h. 511,

dengan ayat “(madu) yang berlainan warnanya”. Situasi ini juga dapat dilihat ketika beliau menTafsirkan kalimah “البروج” dalam Surah al-Buruj. Beliau menyatakan ia berasal dari kalimah “برج - يبرج - بروج” yang membawa pengertian terhadap 12 jenis bintang (Constellation Zodiacal) yang terdapat di alam semesta.³¹

Hikmah Pengharaman Khinzir

Penghuraian menggunakan metode saintifik dapat dilihat ketika beliau menTafsirkan ayat 115³² daripada Surah al-Nahl yang membincangkan tentang sebab-sebab pengharaman khinzir. Menurut beliau penemuan saintifik jelas menunjukkan pelbagai penyakit akan timbul rentetan daripada nafsu serakah manusia melanggar perintah Allah SWT. Menurut beliau antara sebabnya ialah kewujudan pelbagai bentuk bakteria yang merbahaya antaranya³³ :

- ☐ ديدان التريخنا (*Trichin Worms*).
- ☐ الدودة الشريطية الوحيدة للخنزير (*Pork Tape Worm = Taenia Solium*).
- ☐ الديدان الحلقيه (*rounds worms*).
- ☐ الحيوان الأولي الهدي المعروف باسم القولونية (*Balantidium coli*).

Menurut beliau, penemuan saintifik telah pun membuktikan bahawa penyakit seperti حمى الخنازير (*Swine Fever*), مرض حويصلات الخنازير (*Swine Vesicular Disease*) dan مرض الحمى القلاعية (*Foot and Mouth Disease*). Justeru beliau menyatakan betapa pentingnya penemuan saintifik memperkukuhkan lagi bukti akan kebenaran al-Qur’ān dalam menerangkan sesuatu perkara.

Implikasi Golongan yang mendustakan Allah

Manakala dalam surah al-‘Alaq ayat 16 ﴿نَاصِيَةٌ كَذِبَةٌ خَاطِئَةٌ﴾³⁴ Prof. Dr Zaghlūl el-Najjār cuba menTafsirkan di luar lingkup penTafsiran kebiasaan para ulama silam menTafsirkan ayat ini. Jika dilihat dalam

³¹ *Ibid*, Juz 4, h. 383.

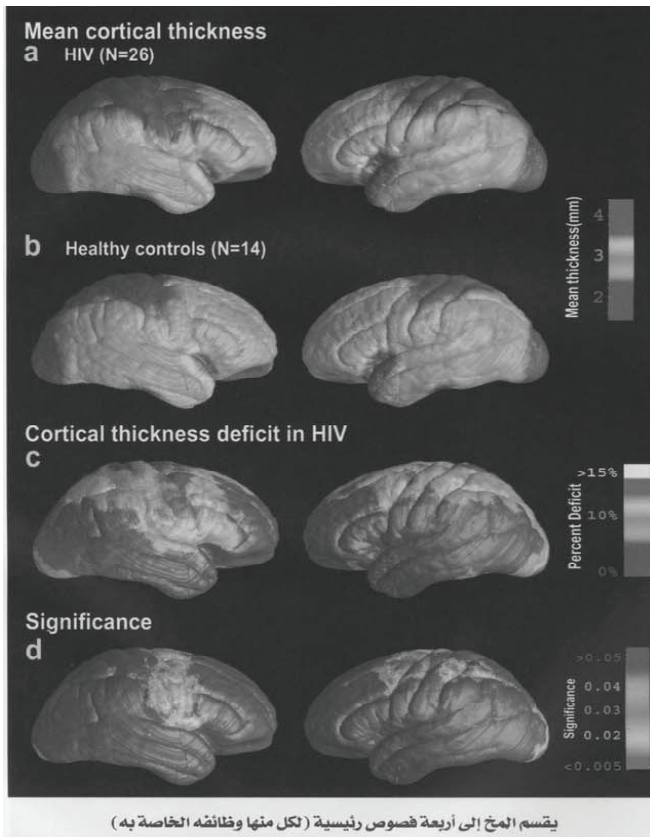
³² *Ibid*, Juz 1, h., 537.

³³ *Ibid*, Juz 1, h. 539,

³⁴ *Ibid*, Juz 4, h. 545

Tafsir Mafatih al-Ghayb³⁵ al-Razi menTafsirkan keadaan corak pemikiran orang yang mendustakan arahan Allah melibatkan aspek perbuatan dan pemikiran. Namun Prof. Dr Zaghlul el-Najjar cuba membawa kelainan di dalam menTafsirkan ayat ini. Ini kerana beliau telah mendatangkan bukti saintifik yang menunjukkan keadaan otak '*pendusta*' terhadap arahan Allah. Bukti tersebut bukan sahaja membuktikan kebenaran al-Qur'an, malah meletakkan al-Qur'an sebagai '*kitab perubatan*' yang menerangkan secara terperinci kesan negatif terhadap tubuh badan terhadap keingkaran perintah Allah.

Jadual 2. Gambar Rajah menunjukkan kesan sampingan terhadap otak³⁶

³⁵ Fakhr al-Din al-Razi, *Tafsir Mafatih al-Ghayb* (Beirut: Dar al-Fikr, Juz 3, 1981) 24.

³⁶ . This picture has been extracted from Zaghlul's aforementioned book.

Daripada gambar rajah di atas Prof. Dr Zaghlūl el-Najjār membahaskan bahawa firman Allah yang menyatakan “*ubun orang yang mendustakan dan durhaka..*” akan mengalami implikasi yang serius dengan mendatangkan contoh keadaan otak pesakit yang menghidap *Human Immunodeficiency Virus* (HIV). Menurut beliau berlaku penurunan daya keaktifan berfikir otak pesakit dari semasa ke semasa. Justeru menurut hemat penulis, walaupun dalam ayat 16 daripada Surah al-‘Alaq tersebut tidak menyatakan kesan secara jelas, namun kajian saintifik yang telah dilakukan dan dibuktikan melalui penghuraian dalam Tafsīr ini jelas menunjukkan kesyumulan al-Qur’ān merangkumi hubungan horizontal dan vertikal manusia dengan pencipta.

Gunung Sebagai Pasak Bumi³⁷

Terdapat banyak ayat al-Qur’ān yang membahaskan aspek ini, antaranya Surah al-Nazī‘ah : 32-33, Surah al-Ra’d: 3, Surah al-Hijr: 19, Surah al-Nahl: 15, Surah al-Anbiya’: 31, Surah al-Naml: 61, Surah Luqman: 10, Surah Fussilat: 10, Surah Qaf: 10, dan Surah al-Mursalat: 27. Zaghlūl el-Najjār berpendapat kesemua ayat ini menjelaskan peranan gunung sebagai pasak bumi.

Apa yang menarik dalam penafsiran beliau, Zaghlūl el-Najjār mendatangkan fakta saintifik yang penting dalam menerangkan aya ini, iaitu pada lapisan dalam bumi, arus panas berputar sangat kuat dan aktif dan mendorong lempengan kerak batuan untuk bergerak menjauhi atau bercantum antara satu sama lain dan disinilah peranan gunung dalam menghentikan gerakan lempengan kerak batuan. Paksi bumi bergoyang dan bergerak dan gunung mampu meminimumkan goyangan paksi putar bumi dan menjadikannya lebih teratur.³⁸

Hal ini dibuktikan melalui kajian yang dilakukan oleh Professor Emeritus Frank Press merupakan bekas Presiden National Academy of Science Washington DC, Amerika Syarikat. Dalam buku tersebut beliau menyatakan bahawa ***gunung-gunung mempunyai akar*** di bahagian bawah. Akar ini menjunam ke bawah sehingga dikatakan

³⁷ Lihat Zaghlūl al-Najjār, *op. cit.*, Juz 4, h. 273-286,

³⁸ *Ibid.*

gunung-gunung mempunyai bentuk bagaikan pasak.³⁹. Allah SWT berfirman:

﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا ۝٦﴾

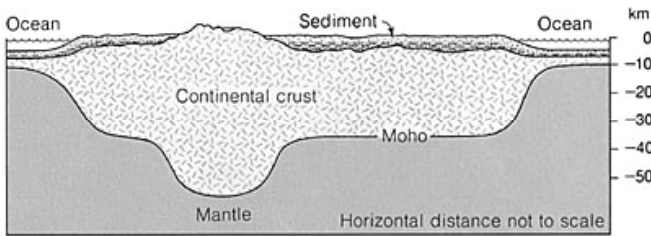
Maksudnya:

Bukankah Kami telah menjadikan bumi (terbentang luas) sebagai hamparan? Dan gunung-ganang sebagai pancang pasaknya? (Q:78 6-7)

﴿وَالْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝١٥﴾

Maksudnya:

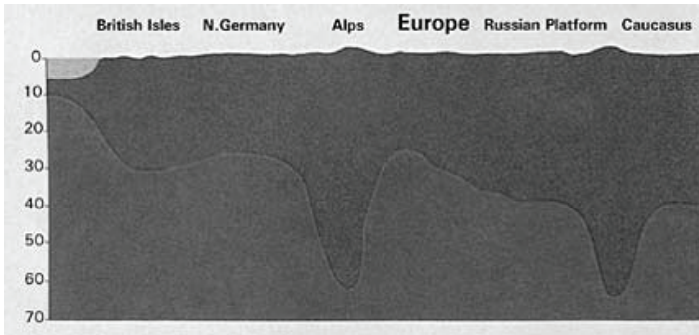
Dia menancapkan gunung-gunung di bumi supaya bumi itu tidak goncang bersama kamu, (dan Dia menciptakan) sungai-sungai dan jalan-jalan agar kamu mendapat petunjuk. (Q 16:15)

Jadual 3. Gambar Rajah menunjukkan gunung-gunung memiliki akar yang dalam di bahagian bawah permukaan tanah⁴⁰

³⁹ Frank Press, Raymond Siever, *Earth* (New York: W. H. Freeman, 1985) 413.

⁴⁰ *Ibid.*

Jadual 4. Gambar Rajah menunjukkan gunung-gunung sebagai pasak, memiliki akar yang menjunak ke bawah tanah⁴¹

Justeru, analisis yang dilakukan oleh Frank Press dan Raymond Siever telah diungkap lebih awal di dalam al-Qurʼān. Inilah diantara intipati pendedahan yang dilakukan oleh Zaghlūl al-Najjār, agar para saintis dan umat masyarakat kembali kepada ajaran berlandaskan al-Qurʼān dan al-Sunnah. Kerana model sains berlandaskan tauhid memperlihatkan secara terpadu kesan kehadiran entiti ketuhanan dalam kerangka pemikiran ke atas kandungan dan kegiatan sains sekaligus mewujudkan secara konseptual pertalian harmonis⁴² dan kesepaduan di antara sains dan agama.

Kesimpulan

Daripada pengamatan awal, secara keseluruhannya penulis mendapati Tafsir ini adalah merupakan Tafsir saintifik terkini yang paling lengkap yang memuatkan penemuan saintifik ketika Prof. Dr Zaghlūl el-Najjār menafsirkan ayat-ayat tertentu, beliau bukan sahaja melihat daripada perspektif tradisi klasik, tetapi memuatkan hujjah semasa yang bersifat pembuktian sains sebagai bukti penghujahan. Penafsiran yang ringkas dan tidak menghuraikan secara panjang lebar dan hanya memfokuskan makna di sebalik penurunan ayat. Di samping cuba membawa pembaca memahami

⁴¹ *Ibid.* h. 220.

⁴² Khalijah Mohd Salleh, *Pandangan Alam Sains Tauhidik: Konsep Dan Ciri-Ciri* (Prosiding Bengkel Pengajaran Sains Tauhidik di Hotel Seri Coasta Melaka, 16-18 Jun 2010, 2010) 31.

al-Qur'ān di luar kebiasaan para mufassir terdahulu. Justeru penulis menyarankan agar para sarjana giat meneruskan delegasi metode saintifik yang bersifat semasa dalam berinteraksi dengan al-Qur'ān agar kegemilangan terhadap penghayatan al-Qur'ān terus dihayati oleh generasi mendatang.

